

თინათინ ხუციშვილი,
საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს
სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი
ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი ნაირა
გალახვარიძე

მედიკუმენტების კულტურის კომუნიკაციური კომპეტენცია როგორც ხელოვნების მენეჯმენტის ინსტიტუციონალური განვითარების ფაქტორი

რეზიუმე

გლობალიზაციის პროცესებისა და კულტურული მმართველობის მზარდი კომპლექსურობის პირობებში, პროფესიული კომუნიკაცია სულ უფრო მეტად ყალიბდება კულტურული ინსტიტუციების მდგრადობის, ლეგიტიმაციისა და ეფექტიანი ფუნქციონირების სტრატეგიულ რესურსად. ამ კონტექსტში, სტატიაში გაანალიზებულია მეტყველების კულტურაზე დაფუძნებული კომუნიკაციური კომპეტენცია, როგორც ხელოვნების მენეჯმენტის ინსტიტუციური განვითარების ერთ-ერთი საკვანძო ფაქტორი.

XXI საუკუნეში მეტყველების კულტურის კონცეპტუალიზაცია ფართო ლინგვისტური ჩარჩოს მიღმა და მისი ფუნდამენტური როლის სისტემური ანალიზი ხელოვნების ინსტიტუციურ სტრუქტურებში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კვლევითი მიმართულებას.

სტატია ეფუძნება ინტერდისციპლინურ თეორიულ მოდელს, რომელიც აერთიანებს კომუნი-

კაციის თეორიას, კულტურისა და ხელოვნების მენეჯმენტის კვლევებს, აგრეთვე ინსტიტუციონალური განვითარების კონცეფციურ მიდგომებს. ამ კონტექსტში მეტყველების კულტურა განისაზღვრება, როგორც კომპლექსური პროფესიული კომპეტენცია, რომელიც მოიცავს ლინგვისტურ სიზუსტეს, არგუმენტაციის ლოგიკურობასა და ეთიკურობას, საჯარო კომუნიკაციის უნარებს, ასევე ორგანიზაციული დისკურსის სტრატეგიულ მართვას.

აღნიშნული კომპეტენცია განიხილება არა მხოლოდ ინდივიდუალური უნარის, არამედ ინსტიტუციური პრაქტიკისა და ორგანიზაციული კულტურის განმსაზღვრელ ელემენტად. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მისი როლი ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ კულტურის პოლიტიკის განხორციელების პროცესში.

ხელოვნების მენეჯმენტის სფეროში კომუნიკაციური კომპეტენციის მაღალი დონე მნიშვნელოვან

გავლენას ახდენს ინსტიტუციური იდენტობის ფორმირებაზე, ლიდერული პრაქტიკების ეფექტიანობა-

ზე, დაინტერესებულ მხარეებთან ურთიერთობის ხარისხსა და სტრატეგიული გადაწყვეტილებების განხორციელებაზე.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნების მენეჯმენტი, მეტყველების კულტურა, კომუნიკაციური კომპეტენცია, ინსტიტუციონალური განვითარება, კულტურის პოლიტიკის მართვა.

*„სიტყვას შეუძლია ან შექმნას სახელმწიფო, ან დაანგროს იგი“.
პლუტარქე*

თანამედროვე კულტურულ სივრცეში ხელოვნების მენეჯმენტი ფუნქციონირებს მრავალდონიან, დინამიკურ და ხშირად კონფლიქტურ გარემოში, რომელშიც კულტურული ინსტიტუციების მდგრადობა და ეფექტიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული არა მხოლოდ ფინანსურ, სტრუქტურულ ან პოლიტიკურ რესურსებზე, არამედ კომუნიკაციის ხარისხსა და პროფესიულ დისკურსზე. გლობალიზაციის, კულტურული მმართველობის დეცენტრალიზაციისა და საზოგადოებრივი ჩართულობის მრდის პირობებში კომუნიკაცია იქცევა ინსტიტუციური განვითარების ერთ-ერთ სტრატეგიულ საფუძვლად.

მიუხედავად იმისა, რომ ხელოვნების მენეჯმენტის კვლევებში ფართოდ არის გაანალიზებული სტრატეგიული მართვის, კულტურული პოლიტიკისა და ლიდერობის საკითხები, ნაკლებად არის გამოკვეთილი მეტყველების კულტურის როლი, როგორც კომუნიკაციური კომპეტენციის სისტემური კომპონენტი ინსტიტუციურ დონეზე. არსებული კვლევების უმეტესობა კომუნიკაციას განიხილავს ინსტრუმენტულად, ხოლო მეტყველების კულტურა ხშირად შემოიფარგლება ლინგვისტური ან პედაგოგიური პერსპექტივით, რაც არ ასახავს მის მენეჯერულ და ინსტიტუციურ პოტენციალს.

წარმოდგენილი სტატია ეფუძნება დაშვებას, რომ მეტყველების კულტურა წარმოადგენს არა ინდივიდუალურ უნარს, არამედ სოციალურ-კულტურულ და ორგანიზაციულ რესურსს, რომელიც გემოქმედებს ინსტიტუციური იდენტობის ფორმირებაზე, ლიდერულ პრაქტიკებზე, შიდა და გარე კომუნიკაციის სტრუქტურაზე და დაინტერესებულ მხარეებთან ურთიერთობის ხარისხზე. ამ კონტექ-

სტში მეტყველების კულტურა განიხილება როგორც კომუნიკაციური კომპეტენციის ინტეგრალური ნაწილი, რომელიც აერთიანებს ლინგვისტურ სიმუსტეს, არგუმენტირებულობას, ეთიკურ პასუხისმგებლობასა და სტრატეგიულ დისკურსს.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მეტყველების კულტურაზე დაფუძნებული კომუნიკაციური კომპეტენციის როლი, მისი კონცეპტუალური ანალიზი ხელოვნების მენეჯმენტის ინსტიტუციონალურ განვითარებაში და მისი მნიშვნელობის წარმოჩენა კულტურული ინსტიტუციების მდგრადი ფუნქციონირების კონტექსტში.

აღნიშნული საკითხის უკეთ გასაგებად მნიშვნელოვანია მისი ისტორიული განვითარების კონტექსტის გათვალისწინება. ისტორიულ პერსპექტივაში განსაკუთრებით თვალსაჩინოა ის ეპოქა, როდესაც სიტყვა გადაიქცა პოლიტიკური მონაწილეობისა და სამოქალაქო აქტივობის მთავარ ინსტრუმენტად და საფუძველი ჩაეყარა რიტორიკას, როგორც სისტემურ და თეორიულად გააზრებულ დისციპლინას.

ამ თვალსაზრისით, რიტორიკა, როგორც კომუნიკაციური კომპეტენციის ისტორიული საფუძველი, ჯერ კიდევ ძველი საბერძნეთის დემოკრატიულ პოლისურ სივრცეში ჩამოყალიბდა (ძვ. წ. V-IV სს.), სადაც საჯარო სიტყვა იქცა პოლიტიკური მონაწილეობისა და სამოქალაქო თვითგამოხატვის მთავარ ინსტრუმენტად. სასამართლო და სახალხო კრებების პრაქტიკაში სიტყვა გამოიყენებოდა არა მხოლოდ ინფორმაციის გადასაცემად, არამედ არგუმენტირებული გავლენის მოსახდენად, გადაწყვეტილებების ფორმირებისა და ინსტიტუციური ავტორიტეტის ლეგიტიმაციისათვის. ამგვარად, რიტორიკა დამკვიდრდა როგორც სოციალური და პოლიტიკური ძალაუფლების ორგანიზების ერთ-ერთი ძირითადი მექანიზმი.¹ პოლისის თვითმმართველობითი მმართველობის პირობებში საჯარო დებატები ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა საზოგადოებრივი ცხოვრების, განათლებისა და კულტურული პრაქტიკების ორგანიზებაში; განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო დემოკრატიული რეფორმები, რომლებიც განხორციელდა კლისთენეს და მოგვიანებით პერიკლეს პერიოდში და რომლებმაც მოქალაქეთა ფართო ჩართულობას შეუწყო ხელი როგორც ადგილობრივი მმართველობის, ისე კულტურული ცხოვრების ფორმირება-

¹ Demosthenes, *On the Crown*, 2001, pp. 23-47.

ში.² ამგვარად, რიტორიკა დამკვიდრდა როგორც სოციალური და პოლიტიკური ძალაუფლების ორგანიზების ერთ-ერთი ძირითადი მექანიზმი.

ბერძნული საორატორო ხელოვნების საფუძველზე შემდგომ განვითარდა რომაული პოლიტიკური მჭევრმეტყველება, რომელმაც რიტორიკას მისცა სისტემური, თეორიულად გამართული და სამართლებრივ პრაქტიკასთან მჭიდროდ დაკავშირებული სახე. ბერძნული რიტორიკული ტრადიციის საფუძველზე რომაული რიტორიკა განვითარდა როგორც სისტემურად ჩამოყალიბებული პოლიტიკური და სამოქალაქო პრაქტიკა, რომელმაც კლასიკური თეორია სახელმწიფოს მართვის პრაქტიკულ მექანიზმებთან დააკავშირა. რესპუბლიკური მმართველობის პირობებში საჯარო სიტყვა მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი იყო როგორც ცენტრალურ, ისე მუნიციპალურ ადმინისტრაციულ სივრცეში გადაწყვეტილებების მიღებისა და საზოგადოებრივი ცხოვრებისა და კულტურული ინსტიტუტების ორგანიზებისთვის. განსაკუთრებული როლი შეასრულა მარკუს ტულიუს ციცირონმა, რომელმაც რიტორიკა განსაზღვრა როგორც მორალურ პასუხისმგებლობასთან შერწყმული სამოქალაქო ხელოვნება.³

ანტიკურ საზოგადოებაში მჭევრმეტყველება თანდათან იქცა სოციალური მობილობისა და პოლიტიკური წარმატების აუცილებელ პირობად. საჯარო სივრცეში არგუმენტირებული და სტრუქტურირებული სიტყვა განსაზღვრავდა ინდივიდის გავლენას, ავტორიტეტსა და ინსტიტუციურ სტატუსს. შესაბამისად, რიტორიკა ჩამოყალიბდა არა მხოლოდ როგორც კომუნიკაციის ტექნიკა, არამედ როგორც მოქალაქეობრივი კომპეტენცია, რომელიც უზრუნველყოფდა მონაწილეობას სახელმწიფოს მართვის პროცესში და ქმნიდა სოციალური პრესტიჟისა და პოლიტიკური ძალაუფლების საფუძველს.

აღნიშნული ისტორიული გამოცდილება ნათლად აჩვენებს, რომ კომუნიკაციური კომპეტენცია ყოველთვის წარმოადგენდა ინსტიტუციური ფორმირებისა და მართვის ერთ-ერთ ძირითად მექანიზმს. ამგვარი მიდგომა სრულ თანხვედრაშია თანამედროვე ხელოვნების მენეჯმენტის კონცეფციასთან, სადაც მეტყველების

² Osborne, Greece, 2009, pp. 247-252.

³ კიკნაძე, რიტორიკა, 2005, გვ. 45-68.

კულტურა განიხილება არა მხოლოდ ინდივიდუალური პროფესიული უნარის, არამედ ინსტიტუციური განვითარების ფაქტორად. როგორც ანტიკურ ეპოქაში რიტორიკა განსაზღვრავდა პოლიტიკური ინსტიტუტების ფუნქციონირებას, ასევე თანამედროვე კულტურულ ორგანიზაციებში კომუნიკაციური კომპეტენცია განსაზღვრავს ლიდერულ პრაქტიკებს, ორგანიზაციულ იდენტობასა და საზოგადოებრივ ლეგიტიმაციას.

ცნობილი ფრანგი სოციოლოგი, სოციალური თეორეტიკოსი და ინტელექტუალი, რომელიც ითვლება XX საუკუნის ერთ-ერთ ყველაზე გავლენიან მკვლევრად სოციალურ მეცნიერებებში, პიერ ბურდიე (Pierre Bourdieu), თავის ნაშრომში „ენა და სიმბოლური ძალაუფლება“ აღნიშნავს: თანამედროვე კულტურულ და ინსტიტუციურ რეალობაში ხელოვნების მენეჯმენტი აღარ შემოიფარგლება მხოლოდ ადმინისტრაციული ან ორგანიზაციული ფუნქციებით; იგი წარმოადგენს ღირებულებათა, აზრთა და სიმბოლოთა მართვის პროცესს, სადაც გადამწყვეტ როლს ასრულებს მეტყველების კულტურა და კომუნიკაციური კომპეტენცია.⁴

ხელოვნების სფერო, როგორც სიმბოლური წარმოების სივრცე, ეფუძნება მნიშვნელობათა კონსტრუქციას, ინტერპრეტაციასა და გავრცელებას, ხოლო ამ პროცესის მთავარი ინსტრუმენტი სწორედ სიტყვაა. შესაბამისად, მენეჯერული საქმიანობა კულტურულ ინსტიტუციებში გულისხმობს არა მხოლოდ რესურსების, არამედ აზრის, ნარატივისა და საზოგადოებრივი დისკურსის ეფექტიან მართვას.

ამავე იდეას ავითარებს პიერ ბურდიე თავის ნაშრომში „კულტურული წარმოების ველი“, სადაც კულტურის სფერო წარმოდგენილია როგორც სიმბოლური ურთიერთობებისა და ძალაუფლების ველი. მკვლევრის მიხედვით, კულტურულ ინსტიტუციებში მოქმედი სუბიექტები მონაწილეობენ მნიშვნელობების შექმნისა და გავრცელების პროცესში, ხოლო კომუნიკაცია და საჯარო დისკურსი მნიშვნელოვან როლს ასრულებს კულტურული ღირებულებების ფორმირებასა და ლეგიტიმაციაში. ამ კონტექსტში მეტყველების კულტურა იქცევა არა მხოლოდ პროფესიული კომუნიკაციის საშუალებად, არამედ ინსტრუმენტად, რომელიც უზრუნველყოფს ორგანიზაციული ხედვის ფორმირებას, ღირებულებითი

⁴ Bourdieu, Language, 1991, pp. 37-42.

ჩარჩოების ჩამოყალიბებასა და შემოქმედებითი პროცესების კოორდინაციას.⁵

ამგვარად, თუ ხელოვნების მენეჯმენტის თანამედროვე თეორიაში სიტყვა განიხილება როგორც ორგანიზაციული იდენტობისა და კულტურული დისკურსის ფორმირების ინსტრუმენტი, მისი არსობრივი მნიშვნელობა გაცილებით ღრმა ისტორიულ და მსოფლმხედველობრივ ფესვებს ეყრდნობა. სიტყვა, როგორც შემოქმედებითი და წესრიგის დამამყარებელი ძალა, მხოლოდ სოციალურ-კომუნიკაციური მექანიზმი არ არის; იგი კაცობრიობის სულიერ და ფილოსოფიურ გამოცდილებაში წარმოდგენილია, როგორც ყოფიერების საფუძვლად არსებული პრინციპი. სწორედ ამ ფართო ონტოლოგიურ პერსპექტივაში იძენს განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ბიბლიური ტექსტი, რომელიც სიტყვას სამყაროს შექმნის საწყის ძალად წარმოაჩენს: „დასაწყისში იყო სიტყვა და სიტყვა იყო ღმერთთან და სიტყვა იყო ღმერთი; ის იყო დასაწყისში ღმერთთან. ყოველივე მის მიერ შეიქმნა და უიმისოდ არაფერი შექმნილა, რაც კი შექმნილა“⁶

(იოანე 1:1-3). სწორედ აღნიშნული ციტატით იწყება იოანეს სახარება, სადაც იოანე მოციქული ქრისტეს დასაწყისშივე „სიტყვად“ (ბერძნ. *λογος*) მოიხსენიებს. ამ თეოლოგიურ კონცეპტში სიტყვა წარმოდგენილია არა მხოლოდ ენობრივ ან კომუნიკაციურ ფენომენად, არამედ როგორც კოსმოლოგიური და ონტოლოგიური პრინციპი, რომელიც ქმნის არსებობის საფუძველს და აზრობრივ წესრიგს. სიტყვის მნიშვნელობა ამ კონტექსტში იძენს აბსოლუტურ და შემოქმედებით ძალას: ბიბლიური ნარატივის მიხედვით, სამყაროს შექმნა ხორციელდება სიტყვით. ამგვარი ხედვა სიტყვას ანიჭებს ტრანსფორმაციულ პოტენციალს მას შეუძლია განკურნოს, შეცვალოს ან, მეტაფორულად, დააზიანოს ადამიანი. ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში ფართოდ აღიარებულია ეგრეთ წოდებული „საკვანძო სიტყვებისა“ და „საკვანძო ფრაზების“ მნიშვნელობა, რომლებიც ლიტერატურულ ტექსტებში, კინემატოგრაფიულ ნარატივებსა და თეატრალურ წარმოდგენებში გამოხატავენ ნაწარმოების კონცეპტუალურ ბირთვს. ბურდიეს თეორიის მიხედვით, საჯარო და ინსტიტუციური კომუნიკაციაც წარმოადგენს მეტყველების

⁵ Bourdieu, *The Field*, 1993, pp. 29-40.

⁶ ახალი აღთქმა, იოანეს სახარება, თავი I., გვ. 176.

ველს, სადაც სიტყვას სიმბოლური ძალა აქვს და იგი არა მხოლოდ ინფორმაციის გადაცემას, არამედ აზრის კონსტრუქციასა და კულტურული გამოცდილების ინტერპრეტაციას განაგებს. შესაბამისად, ადგილობრივი თვითმმართველობების საქმიანობა, გადაწყვეტილებების მიღება და კულტურული პოლიტიკის განხორციელება დაკავშირებულია სწორედ ამ კომუნიკაციურ პროცესებთან, სადაც სიტყვა დისკურსის, ნარატივისა და ინსტიტუციური ავტორიტეტის მედიატორია.⁷

თანამედროვე რიტორიკა, რომლის ცენტრშიც წარმოდგენილია საკომუნიკაციო ადამიანი, აერთიანებს ადამიანის შესახებ განუყოფელ განსხვავებულ ცოდნას – კომუნიკაციის თეორიიდან, კომუნიკაციის ფსიქოლოგიიდან, ენათმეცნიერებიდან, ეთიკიდან, სოციოლოგიიდან, ლოგიკიდან, სემიოტიკიდან და სხვა სფეროებიდან. ამ გაგებით, თანამედროვე რიტორიკა წარმოადგენს ინსტრუმენტს, რომელიც ასწავლის კომუნიკაციას საზოგადოების განვითარების ახალ ეტაპზე, განსაკუთრებით ინფორმაციული სივრცის გახსნილობისა და თანამედროვე ტექნოლოგიების უზარმაზარი შესაძლებლობების პირობებში.

როგორც აღნიშნავს ქართველი ენათმეცნიერი, აკადემიკოსი არნოლდ ჩიქობავა, „თანამედროვე მეტყველება არის ერთგვარი ლიტერატურული გეომეტრია, ინტენსიური გონებრივი მუშაობის შედეგი; ეს არის პროპორციული, ლოგიკურად აგებული შენობა“. მსგავსი ხედვები ხაზს უსვამს, რომ კომუნიკაცია აღარ არის მხოლოდ სოციალური საჭიროება, არამედ კულტურული და სტრატეგიული რესურსი, რომელიც უზრუნველყოფს ინდივიდისა და საზოგადოების თანმიმდევრულ განვითარებას.

ენათმეცნიერის აზრით, ენა ასევე წარმოადგენს „ერის სულიერი კულტურის საფუძველს“, რომელიც განსაზღვრავს აზროვნების ფორმებსა და საზოგადოებრივი ცნობიერების სტრუქტურას.⁸ შესაბამისად, მეტყველება შეიძლება განვიხილოთ არა მხოლოდ ინდივიდუალური უნარის, არამედ კულტურული მემკვიდრეობისა და ინსტიტუციური განვითარების ფუნდამენტური რესურსის სტატუსით.

⁷ Bourdieu, Language, 1991, pp. 162-168; ასევე იხ.: Bourdieu, The Field, 1993, pp. 34-42.

⁸ ჩიქობავა, ენის, 1984, გვ. 15-27.

ნიშანდობლივია, რომ ცოცხალ არსებათა შორის მხოლოდ ადამიანი ფლობს არტიკულირებული და სემანტიკურად სტრუქტურირებული მეტყველების უნარს, რაც მას განასხვავებს ბიოლოგიური კომუნიკაციის სხვა ფორმებისგან. ფილოსოფიური ტრადიციის თანახმად, ადამიანი განისაზღვრება როგორც „zoon logon echon“ (ფილოსოფიურ თარგმანებში ხშირად გამოიყენება ლათინური ეკვივალენტი: animal rationale - „რაციონალური ცხოველი“, არისტოტელეს ფორმულირება), არსება, რომელსაც აქვს სიტყვა/ლოგოსი, რაც გულისხმობს არა მხოლოდ ბგერით კომუნიკაციას, არამედ რაციონალური აზროვნებისა და ღირებულებითი განსჯის უნარს.⁹

მეტყველება წარმოადგენს კულტურული და სოციალური ორგანიზაციის ფუნდამენტურ საფუძველს. ადამიანთა შორის კომუნიკაცია სწორედ სიტყვის მეშვეობით იძენს ნორმირებულ, სიმბოლურ და ინსტიტუციურ სახეს. როგორც აღნიშნავს ამერიკელი ენათმეცნიერი, ლინგვისტიკისა და კოგნიტიური მეცნიერების თეორეტიკოსი, ნოამ ჩომსკი თავის ნაშრომში „ენა და გონება“ (Noam Chomsky, „Language and Mind“), ენობრივი კომპეტენცია წარმოადგენს ადამიანის უნიკალურ კოგნიტურ შესაძლებლობას, რომელიც ქმნის მნიშვნელობის უსასრულო გენერირების პოტენციალს.¹⁰ (ჩომსკი ცნობილია თავისი გენერაციული გრამატიკის თეორიით და იდეით, რომ ენობრივი კომპეტენცია წარმოადგენს ადამიანის უნიკალურ კოგნიტურ შესაძლებლობას, რაც ენის აღქმასა და წარმოშობას მართავს) ამასთან, სოციალური თეორიის პერსპექტივიდან კომუნიკაცია არის ის მექანიზმი, რომლის მეშვეობითაც ფორმირდება საზოგადოებრივი თანხმობა, ღირებულებები და ინსტიტუციური წესრიგი.

სიტყვის ძალა თანამედროვე სამეცნიერო დისკურსშიც აქტიურად განიხილება, როგორც სოციალური აქტის (speech act) ცენტრალური ელემენტი. ფილოსოფიურად, სიტყვა აღიქმება როგორც ქმედების საშუალება, რომელიც არა მხოლოდ ინფორმაციას გადაცემს, არამედ გარემოს შეცვლის შესაძლებლობას ატარებს. სიტყვის ძალა ყოველთვის წარმოადგენდა საზოგადოებრივი და

⁹ Aristotle, *Politics*, Book I, 1998, pp. 9.

¹⁰ Chomsky, *Language*, 3rd ed., 2006, pp. 1-23.

ინსტიტუციური მართვის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფაქტორს.¹¹

მთლიანობაში მეტყველების კულტურის კომუნიკაციური კომპეტენცია წარმოადგენს ხელოვნების მენეჯმენტის ინსტიტუციური განვითარების ერთ-ერთ ფუნდამენტურ ფაქტორს, რომელიც სცდება ინდივიდუალური რიტორიკული უნარის ფარგლებს და იძენს სისტემურ, ორგანიზაციულ და კულტურულ მნიშვნელობას.

ამასთან, თანამედროვე ინსტიტუციური თეორიები მიუთითებს, რომ ორგანიზაცია ფუნქციონირებს, როგორც დისკურსული სივრცე, სადაც მნიშვნელობები იქმნება, ზიარდება და ლეგიტიმირდება კომუნიკაციის პროცესში. გერმანელი ფილოსოფოსი, სოციოლოგი და თეორეტიკოსი იურგენ ჰაბერმასი (Jürgen Habermas) თავის ნაშრომში „კომუნიკაციური ქმედების თეორია“ (The Theory of Communicative Action) აღნიშნავს, რომ „სოციალური წესრიგი ყალიბდება კომუნიკაციური რაციონალობის საფუძველზე, ხოლო ინსტიტუციური ლეგიტიმაცია დამოკიდებულია არგუმენტირებულ დიალოგსა და საჯარო სივრცეში მიღწეულ კონსენსუსზე“.¹²

ხელოვნების სფეროში ეს პროცესი განსაკუთრებით სენსიტიურია, რადგან აქ კომუნიკაცია არა მხოლოდ ადმინისტრაციულ ან მენეჯერულ მიზნებს ემსახურება, არამედ ესთეტიკური ღირებულებების, კულტურული იდენტობისა და საზოგადოებრივი მგრძობელობის ფორმირებასაც განსაზღვრავს. შესაბამისად, მეტყველების კულტურა გარდაიქმნება ინსტიტუციური იდენტობის შემქმნელ მექანიზმად, რომელიც აყალიბებს ორგანიზაციის რეპუტაციას, საჯარო ნდობასა და პარტნიორულ ქსელებს.

ზემოთ განხილული ისტორიულ-თეორიული ანალიზიდან გამომდინარე, დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ანტიკური რიტორიკიდან ბიბლიურ ტრადიციამდე და თანამედროვე ლინგვისტურ-ფილოსოფიურ კონცეფციებამდე სიტყვა ყოველთვის წარმოადგენდა სოციალური წესრიგის, ძალაუფლების ორგანიზებისა და ინსტიტუციური სტრუქტურირების საფუძველს. ამ თვალსაზრისით, ხელოვნების მენეჯმენტი აგრძელებს იმ ისტორიულ ტრადიციას, სადაც საჯარო მეტყველება განიხილება როგორც პასუხისმგებლობით დატვირთული ქმედება, რომელიც ქმნის ღირებულებით ჩარჩოებს და აყალიბებს კულტურულ ნარატივებს. სიტყვის ძალა,

¹¹ Kennedy, Classical, 1999, pp. 95-97.

¹² Habermas, The Theory, Vol. 1, 1984, pp. 100-200.

როგორც სიმბოლური და მოქმედებითი მექანიზმი, განსაზღვრავს არა მხოლოდ ინფორმაციის გადაცემას, არამედ რეალობის ინტერპრეტაციასა და სოციალურ კონსენსუსს.

თანამედროვე კულტურის პოლიტიკის ტრილში მეტყველების კულტურის მნიშვნელობა განსაკუთრებულად აქტუალიზდება. კულტურული პოლიტიკა, როგორც ღირებულებათა, პრიორიტეტებისა და რესურსების განაწილების სისტემა, ეფუძნება საჯარო დისკურსს, არგუმენტირებულ დიალოგსა და ჩართულობის პრინციპს. შესაბამისად, ხელოვნების მენეჯერი, როგორც ინსტიტუციის წარმომადგენელი და შუამავალი სახელმწიფოს, საზოგადოებისა და შემოქმედებითი სექტორს შორის, ვალდებულია ფლობდეს მაღალი ხარისხის კომუნიკაციურ კომპეტენციას, რომელიც აერთიანებს ლინგვისტურ სიზუსტეს, ეთიკურ პასუხისმგებლობას, სტრატეგიულ ხედვასა და დიალოგურ კულტურას.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კრიზისულ და ტრანსფორმაციულ პერიოდებში კომუნიკაციის როლი, როდესაც კულტურული ინსტიტუციები დგანან საზოგადოებრივი მოლოდინების, ფინანსური შეზღუდვებისა და ღირებულებითი დაპირისპირებების წინაშე. ასეთ ვითარებაში მეტყველების კულტურა განსაზღვრავს ინსტიტუციის უნარს, წარმართოს გამჭვირვალე კომუნიკაცია, მოახდინოს კონფლიქტების მედიაცია და ჩამოაყალიბოს სტაბილური თანამშრომლობის ფორმატები. ამგვარად, კომუნიკაციური კომპეტენცია გადაიქცევა არა მხოლოდ პროფესიულ ინსტრუმენტად, არამედ მმართველობით რესურსად, რომელიც უზრუნველყოფს ორგანიზაციულ ერთიანობასა და გრძელვადიან განვითარებას.

მეტყველების კულტურის დეფიციტი შესაძლოა გადაიქცეს ორგანიზაციული ფრაგმენტაციის, შიდა კომუნიკაციური ბარიერებისა და ინსტიტუციური განვითარების შეფერხების მიზეზად. შესაბამისად, კომუნიკაციური პრაქტიკების ხარისხი განიხილება, როგორც ინსტიტუციური მდგრადობისა და მართვის ეფექტიანობის ერთ-ერთი განმაპირობებელი ფაქტორი.

აღსანიშნავია, რომ მეტყველების კულტურაზე დაფუძნებული კომუნიკაციური კომპეტენცია უნდა ინტერპრეტირდეს არა როგორც მეორეხარისხოვანი ან დამხმარე უნარი, არამედ როგორც ინსტიტუციონალური რესურსი, რომლის სისტემური ინტეგრირება აუცილებელია როგორც ხელოვნების მენეჯერთა პროფესიული

მომზადების, ისე კულტურული პოლიტიკისა და უმაღლესი განათლების საგანმანათლებლო პროგრამების ფარგლებში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- Aristotle, *Politics*, trans. C. D. Reeve, Book I., Indianapolis, 1998.
- Bourdieu P., *Language and Symbolic Power*, Cambridge, 1991.
- Bourdieu P., *The Field of Cultural Production*, New York, 1993.
- Chomsky N., *Language and Mind*, 3rd ed. Cambridge, 2006.
- Cicero, M. T. *De Oratore*, Oxford, 2001.
- Cicero, M. T., *De Re Publica*, Cambridge, 1998.
- Cicero, M. T. *Brutus*, Cambridge, 1939.
- Demosthenes, *On the Crown*, Cambridge, 2001.
- Habermas J., *The Theory of Communicative Action*, Vol. 1, *Reason and the Rationalization of Society*, Oxford, 1984.
- Kennedy G. A., *Classical Rhetoric and Its Christian and Secular Tradition*, Chapel Hill, 1999.
- May J. M., *Cicero and the Roman Republic*, Cambridge, 2002.
- Osborne R., *Greece in the Making 1200-479 BC.*, London, 2009.
- ბიბლია, ახალი აღთქმა, იოანეს სახარება, თბ., 1989.
- ბიბლია, ძველი აღთქმა, თბ., 1989.
- კიკნაძე თ., *რიტორიკა და ანტიკური მჭერმეტყველება*, თბ., 2005.
- ჩიქობავა ა., *ენის ზოგადი თეორიის საკითხები*, თბ., 1984.

ART MANAGEMENT AND CULTURAL TOURISM

Tinatin Khutsishvili,

Shota Rustaveli Theater and Film Georgia State University

P.H.D. Student

Supervisor: Associate Professor Naira Galakhvaridze

COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE ART OF SPEECH AS A FACTOR IN THE INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF ARTS MANAGEMENT

*Keywords: Arts Management, Art of Speech, communicative competence,
institutional development, cultural policy governance.*

“A word can either build a state or destroy it” – PLUTARCH

Abstract

In the contemporary cultural environment, art management functions within a complex, dynamic, and often conflict-oriented space where the sustainability and effectiveness of cultural institutions depend not only on financial, structural, or political resources, but also on the quality of communication and professional discourse. In the context of globalization, decentralization of cultural governance, and increasing public participation, communication has gradually become one of the strategic foundations of institutional development. Within this framework, the Art of Speech acquires special importance as a key component of communicative competence.

Although contemporary research in art management widely explores issues such as leadership, strategic governance, and cultural policy, the role of the Art of Speech as a systemic element of institutional communication remains insufficiently examined. In many academic studies communication is often interpreted instrumentally, while the Art of Speech is limited to linguistic or

pedagogical perspectives. Such an approach does not fully reflect its broader managerial and institutional significance.

This study is based on the assumption that the Art of Speech should not be understood solely as an individual communicative ability but rather as a socio-cultural and organizational resource that influences institutional identity, leadership practices, and the structure of internal and external communication. As an integral element of communicative competence, the Art of Speech incorporates linguistic accuracy, argumentation, ethical responsibility, and strategic discourse. These qualities enable cultural institutions to establish meaningful interaction with stakeholders and to construct coherent public narratives.

The historical roots of communicative competence and rhetorical culture can be traced back to antiquity. In Ancient Greece, particularly during the democratic period of the fifth and fourth centuries BCE, rhetoric emerged as a systematic discipline closely connected with civic participation and political life. Within the democratic polis, public speech served as the principal instrument of political engagement and civic self-expression. In assemblies and courts, speech functioned not only as a means of transmitting information but also as a tool of persuasion, decision-making, and legitimization of authority.

Public debates played a central role in shaping social and cultural life, especially during the democratic reforms associated with Cleisthenes and later Pericles, which expanded civic participation and strengthened democratic institutions. As a result, rhetoric became one of the fundamental mechanisms through which political and social power was organized.

The rhetorical tradition developed in Greece was further refined within Roman political culture. Roman rhetoric evolved into a structured theoretical and practical discipline closely linked with legal and administrative institutions. In the Roman Republic, public speech was essential for political leadership and civic governance. Cicero played a particularly significant role in shaping rhetorical theory, defining rhetoric as a civic art inseparable from moral responsibility. According to Cicero, eloquence was not merely a technical skill but an ethical obligation of individuals engaged in public affairs.

In ancient societies eloquence gradually became an essential condition for social mobility and political success. Structured and persuasive speech determined an individual's influence, authority, and institutional status. Thus rhetoric was not simply a communication technique but a civic competence that enabled individuals to participate in governance and contributed to the formation of political legitimacy.

This historical experience demonstrates that communicative competence has always functioned as a crucial mechanism in the formation and management of institutions. A similar perspective can be observed in contemporary art management, where the Art of Speech is increasingly regarded as a factor of institutional development. Just as rhetoric shaped political institutions in antiquity, communicative competence today influences leadership practices, organizational identity, and public legitimacy within cultural organizations.

Modern sociological theory further emphasizes the symbolic power of language. The French sociologist Pierre Bourdieu, in his work *Language and Symbolic Power*, argues that language functions as a form of symbolic authority within social structures. According to Bourdieu, communication does not merely transmit information but constructs meaning and legitimizes social relations. In the field of culture where symbolic production and interpretation play a central role the Art of Speech becomes a significant instrument for shaping institutional discourse and cultural narratives.

Bourdieu also explores these ideas in "The Field of Cultural Production", where culture is presented as a dynamic field of symbolic relations and power structures. Within this field, cultural actors participate in the creation and dissemination of meanings. Public discourse therefore plays a decisive role in the formation and legitimization of cultural values. In such circumstances, the Art of Speech becomes not only a professional instrument of communication but also a strategic resource for shaping organizational vision and coordinating creative processes.

The philosophical and spiritual significance of the word extends even deeper within the intellectual history of humanity. In the biblical tradition, the word is presented as a creative and organizing

force. The Gospel of John begins with the famous statement: “In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God.” In this theological concept, the word represents not only a linguistic phenomenon but also an ontological principle that forms the basis of existence and meaning. According to this perspective, the word possesses transformative power capable of shaping human consciousness and social reality.

Modern rhetorical theory integrates knowledge from various academic disciplines, including communication studies, linguistics, psychology, sociology, ethics, logic, and semiotics. In this interdisciplinary framework, rhetoric functions as an intellectual tool that helps individuals and institutions navigate complex communication processes in contemporary society. The Art of Speech, therefore, becomes particularly significant in the era of global information exchange and rapidly developing technologies.

The Georgian linguist Arnold Chikobava described modern speech as a kind of “literary geometry,” emphasizing its logical structure and intellectual discipline. Such an interpretation highlights that communication is not merely a spontaneous activity but a carefully organized cultural practice that reflects intellectual effort and aesthetic awareness. Language, in this sense, represents the foundation of a nation’s spiritual culture and shapes patterns of social consciousness.

Philosophical tradition also recognizes speech as one of the defining characteristics of human beings. Aristotle described the human being as *zoon logon echon*, *logos*—a being endowed with *logos*, or rational speech. This concept implies that speech is inseparable from rational thinking and ethical judgment. Through speech, individuals participate in the symbolic organization of society and contribute to the creation of cultural meaning.

Modern linguistic theory likewise emphasizes the unique cognitive nature of language. The linguist Noam Chomsky argues in “Language and Mind” that linguistic competence is a distinctive human capacity enabling the generation of an infinite number of meaningful expressions. From this perspective, language functions not only as a communicative tool but also as a mechanism for conceptualizing reality.

In contemporary philosophical discourse, speech is often analyzed through the concept of the “speech act,” which emphasizes the active power of language. Words are not only instruments of description but also form of action capable of influencing social reality. Within institutional environments, this transformative dimension of language becomes particularly important, since communication contributes to decision-making processes and the formation of collective meanings.

For this reason, communicative competence based on the Art of Speech should be understood as one of the fundamental factors of institutional development in art management. Organizations operate as discursive spaces where meanings are created, shared, and legitimized through communication.

The German philosopher Jürgen Habermas elaborates this perspective in his theory of communicative action, arguing that social order is established through communicative rationality and that institutional legitimacy depends on dialogue and consensus achieved within the public sphere. In the cultural sector this process is especially sensitive because communication shapes not only administrative decisions, but also aesthetic values and cultural identities.

Consequently, the Art of Speech becomes a mechanism for forming institutional identity, building public trust, and developing cooperative networks. Cultural institutions interact with a wide range of artists, audiences, governmental structures, and international partners and the quality of these interactions largely depends on communicative competence.

Within the framework of modern cultural policy, the role of the Art of Speech becomes even more significant. Cultural policy represents a system of values, priorities, and resource distribution that relies on public discourse and dialogue. Art managers therefore act as mediators between the state, society, and the creative sector. This role requires advanced communicative competence that combines linguistic precision, ethical responsibility, strategic thinking, and dialogical culture.

The importance of communication becomes particularly evident during periods of institutional transformation or crisis, when cultural

organizations face financial limitations, social expectations, and ideological disagreements. In such circumstances the Art of Speech enables institutions to maintain transparent dialogue, mediate conflicts, and establish sustainable partnerships.

Conversely, the absence of communicative competence may lead to internal fragmentation, communication barriers, and institutional stagnation. The quality of communication therefore becomes one of the determining factors of organizational sustainability and effective governance.

In conclusion, from ancient rhetoric to modern linguistic and sociological theories, the word has always played a central role in shaping social order, institutional structures, and cultural narratives. Contemporary art management continues this intellectual tradition by recognizing the strategic significance of communication. The Art of Speech thus emerges not merely as an individual skill but as an essential institutional resource that influences leadership, public discourse, and the sustainable development of cultural organizations.